herpy

SALAMANDRE

Eastern Newt

Notophthalmus viridescens

Notophthalmus viridescens er en nordamerikansk vandsalamander på 7-14 cm med tre livsstadier: vandlevende larver, knaldorange landlevende unger (efts) og olivengrønne voksne med røde, sortkantede pletter. Voksne dyr er nemme at holde i et plantet akvarium, en kølig vinter fremmer ynglen, og arten er meget udsat for Bsal-svampen.

Familie: Salamandridae Udgivet 16. november 2026 **Mild hudgift**

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**7-14 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**12-15 år**
Aktiv	**Dag og nat**
Levevis	**Jordboende og akvatisk**
Biotop	**Vådområde og tempereret skov og eng**
Hudgift	**Mild** Vask hænderne efter kontakt, og hold fingrene fra øjne og mund
Sværhedsgrad	**Begynder**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 30 × 30 cm** L × B × H til 4 voksne dyr
Temperatur, dag	**18-23 °C**
Temperatur, nat	**16-20 °C**
Luftfugtighed	**70-90 %**
Vand	**Akvaterrarie** dybde 10-20 cm
Vandtemperatur	**18-23 °C**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Insekter og orme/snegle**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Larver i vand**
Æglægning	**I vand**
Kønsmoden	**24-36 mdr.**
Æg pr. sæson	**200-400**
Lægninger pr. år	**1**
Klækning	**21-56 dage**
Larvetid	**60-150 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Små vanddyr (dafnier, myggelarver)**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Ikke omfattet af CITES eller EU's bilag A-D, så der kræves ingen CITES-papirer, og arten står ikke på listen over forbudte dyr (BEK nr. 1261/2015). Salamandre er omfattet af EU's dyresundhedsregler på grund af Bsal: tjek de aktuelle regler hos Fødevarestyrelsen før køb, salg og import. Sæt aldrig dyr ud i naturen.

Om arten

Notophthalmus viridescens gennemgår tre tydelige livsstadier. Larven lever i vand med fjerformede gæller. Efter 2-5 måneder forvandles den til en landlevende ung salamander, en eft, på 3-5 cm med tør, ru hud og en lysende rød eller orange farve med to rækker sortkantede, røde pletter. Efter to til tre år på land (i nogle bestande op til syv år) vender den tilbage til vandet som voksen. Voksne dyr er oftest 7-12 cm lange, gulbrune til grønbrune på ryggen, med gul bug og små sorte pletter og, afhængigt af underform, røde pletter med sort kant langs siderne. Huden er lidt fugtig og ru, og øjnene er små med vandret pupil.

I yngletiden kan hannerne kendes på opsvulmet kloak, en højere og kølformet halefinne, bredere baglemmer og ru, sorte parringsvorter på lårenes inderside og tæerne. Der findes fire regionale former, som DNA-undersøgelser ikke regner for ægte underarter: den rødplettede form (største, op til 14 cm, rækker af røde pletter med sort ring), den stribede form (mindst, under 10 cm, røde pletter smeltet til et brudt bånd, springer ofte efts-stadiet over), den centrale form (op til 12 cm, få, små pletter eller ingen) og halvøformen i Florida (mørk, uden røde pletter, ofte neoten, dvs. den bliver kønsmoden i larveform med gæller). Neoteni forekommer også i andre bestande, og nogle dyr springer eft-stadiet helt over.

Hudgift: Huden indeholder tetrodotoxin, en kraftig nervegift, som afskrækker rovdyr. Indholdet er lavt sammenlignet med de vestamerikanske *Taricha*-arter. Efts har omtrent ti gange så høj koncentration i huden som voksne dyr: en hel eft rummer 0,014-0,11 mg, et voksent dyr 0,005-0,057 mg. De røde pletter indeholder ikke mere gift end resten af huden, men efts med mange pletter har mest gift i alt, og den røde farve er en advarsel til rovdyr. Giften virker, når den kommer ind i kroppen, så tag aldrig dyret i munden, hold sekret væk fra øjne og slimhinder, og vask hænder efter berøring. Larverne har kun lidt gift.

Udbredelse og levested

Notophthalmus viridescens er udbredt over det østlige Nordamerika, fra de sydlige canadiske provinser mod syd til Florida og det sydlige Texas og mod vest til Minnesota, Kansas og Oklahoma. Den rødplettede form findes i det østlige og nordøstlige USA og Canada, den centrale form i de centrale stater og det dybe Syden, den stribede form på kystsletterne i Carolina og halvøformen på Floridas halvø.

> **Oprindelig udbredelse:** USA og Canada.

LEVESTED

Larver og voksne lever i små, ofte mudrede vandsamlinger: damme, små søer, grøfter, sumpe, oversvømmede områder og langsomme åer, ofte uden fisk og med megen vandplantevækst. Arten findes både i løvskov og nåleskov. Voksne dyr tåler både meget lavt vand og dybt vand og søger føde både dag og nat. Efts er natlige og mest aktive på regnfulde nætter, mens de gemmer sig i løvet i tørt vejr.

Om vinteren søger dyrene i tørre områder ned under jorden eller under træstammer, men i permanent vand er de aktive hele vinteren og fouragerer under isen. Tørrer vandet ud, forlader voksne dyr det midlertidigt. Arten yngler fra sen vinter til tidligt forår.

Pasning

TERRARIET

Voksne dyr holdes i et plantet akvarium med en lille landflade, sten eller drivtømmer, der bryder vandoverfladen. Til fire voksne dyr passer et akvarium på 60 × 30 × 30 cm. Vandet må ikke have kraftig strøm: brug et filter med svag udstrømning, eller spred strømmen med planter og indretning. Arten foretrækker stille vand.

Efts er helt landlevende og kræver et fugtigt skovbundsterrarie. Alternativt kan de holdes i enkle plastikbeholdere med fugtig jord eller fugtig køkkenrulle, som rengøres og sprøjtes jævnligt. Lågene skal altid slutte tæt, for ungerne er gode til at flygte. Giv skjul af korkbark eller bark og placér foderet i flade skåle, så rester ikke forurener jorden. Hold efts ved samme temperaturer som voksne dyr.

TEMPERATUR

Forår og sommer passer 18-23 °C, og om natten må det gerne være et par grader køligere. Om vinteren sænkes vandtemperaturen til ca. 5-10 °C. Arten er aktiv i kolde vintre og fouragerer under isen, så den behøver ikke en egentlig dvale, og kulde er kun et problem, hvis vandet nærmer sig frysepunktet. En kølig vinter, hvor vandet er mindst 5-6 °C koldere end resten af året, fremmer yngleadfærden.

Varme tåles dårligt. I naturen forlader dyrene vandet, når det bliver for varmt. Hold akvariet køligt, og undgå direkte sol.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Voksne dyr lever i vand, så luftfugtigheden over vandet har mindre betydning. Efts har brug for 70-90 % luftfugtighed og en fugtig, men ikke våd bund. Sprøjt terrariet jævnligt, og hold jord og løv fugtigt. I tørt, solrigt vejr søger efts køligt, fugtigt skjul.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Voksne dyr holdes i vand, hvor dybden ikke er afgørende. 10-20 cm vand med planter og skjul er rigeligt, og dyrene bruger al plads. Vandet skal være stille og rent. Brug postevand, hvor klor og chloramin er fjernet, og skift en del af vandet hver uge. Fjern madrester med det samme.

Padder optager stoffer gennem huden, så der må aldrig komme sæbe, rengøringsmidler, håndcreme eller insektmidler i vandet. Efts skal have en lav skål med rent vand.

LYS OG UVB

UVB er ikke nødvendigt for *N. viridescens*, men kan bruges. Skygge og plantedække er vigtigere end stærkt lys.

Kortere dage og køligere vand om vinteren fremmer yngleadfærden.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

N. viridescens æder alt småt, den kan overmande. Voksne dyr tager hakkede regnorme, sortorme og blodorme (levende eller frosne) og strimler af oksehjerte. Nogle tager også piller til padder eller fisk, men de bør ikke være hovedføde. I naturen æder voksne dyr orme, små padder og paddeæg, småfisk, insekter og krebsdyr.

Efts er sværere at fodre på grund af størrelsen og får små regnorme, hvide orme, små fårekyllinger, bananfluer og meget små voksmøl- og melormslarver. Larverne æder dafnier, små snegle og billelarver, og i fangenskab nyklækkede artemia, dafnier og mikroorme.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Voksne dyr svømmer hurtigt med den fladtrykte hale og er langsomme på land. De holdes bedst parvis eller i en lille gruppe, men hanner kan konkurrere og kæmpe om hunnerne. Hold øje med hunner, der konstant bliver gramset af hanner, og fjern dem om nødvendigt.

Håndtering bør være sjælden. Vask hænder bagefter, og undgå at få sekret i øjne og mund.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne kendes i yngletiden på opsvulmet kloak, høj, kølformet halefinne, bredere baglemmer og sorte parringsvorter på lår og tæer. Hunnerne er runde af æg. Kønsmodenheden indtræder omkring 3-årsalderen, og både hanner og hunner yngler første gang omkring denne alder.

Sørg for både hanner og hunner. Dyr i fangenskab, der fodres rigeligt, kan blive kønsmodne tidligere.

PARRING

Parringen foregår fra sen vinter til tidligt forår. Hannen griber hunnen med baglemmerne bag forbenene og gnider sin hage mod hendes snude, mens han vifter med halen og spreder duftstoffer. Derefter slipper han taget, placerer sig foran hende og lægger en sædpakke på bunden, som hunnen samler op. Det kan se ud, som om hunnen bliver kvalt, men hun stiger til overfladen, når hun skal have luft.

En kold vinter, hvor vandet køles ca. 5-6 °C, fremmer parringen. Hanner griber også fejlagtigt andre hanner. Hunner, der konstant er i parringsgreb, kan blive stressede og bør tages ud.

ÆG OG LARVER

Hunnen lægger 200-400 enkelte, geléomgivne æg på vandplanter. Æglægningen tager flere uger, for hun lægger kun få æg om dagen. Æggene klækker efter 3-8 uger, afhængigt af temperaturen. Hunnen passer ikke æggene, og voksne dyr kan æde dem, så æg og larver flyttes til et separat kar. Dårlige æg er hvide og uigennemsigtige og fjernes straks.

Larverne lever af blommen i de første dage og skal derefter have små, levende fodermidler flere gange om dagen: nyklækkede artemia, dafnier, mikroorme og sortorme. Skift en del af vandet hver dag, og sortér larverne efter størrelse, for de store æder de små. Regn med 4-8 liter vand pr. larve, når de nærmer sig forvandlingen.

METAMORFOSE

Larvetiden er 2-5 måneder. Forvandlingen ses på, at gællerne skrumper, at farven skifter, og at dyrene sluger luft fra overfladen. Giv en let tilgængelig landflade og et tæt låg, for ungerne flygter. De fleste salamandre holder op med at æde under forvandlingen.

Larverne bliver til efts, som er helt landlevende og skal have et fugtigt terrarie. Når gællerne er helt forsvundet, kan de sættes i terrariets vandskål, og de går selv på land, når de er klar. Nogle bestande og former springer eft-stadiet over, så sørg for adgang til vand med det samme.

OPDRÆT AF UNGER

Efts i terrariet fodres med små regnorme, hvide orme, bananfluer og små fårekyllinger. De bliver landlevende i to til tre år (i nogle bestande op til syv) og vender selv tilbage til vandet, når de er klar til at yngle. Giv dem adgang til en vandskål, og flyt dem til et akvarium med en landflade, når de bliver i vandet.

Overskydende unger skal ikke sættes ud i naturen, for dyrene kan bære sygdomme og påvirke lokale bestande. Giv dem i stedet videre til andre holdere.

Sundhed og typiske fejl

Voksne *N. viridescens* er hårdføre i et velholdt akvarium. De hyppigste problemer er:

- Varme. Dyrene forlader vandet, når det bliver for varmt. Hold vandet under ca. 23 °C.
- Dårlig vandkvalitet. Ammoniak og nitrit giver hudproblemer og sygdom.
- Parasitter. Igler er en vigtig dødsårsag hos vilde voksne dyr.
- For tør eller for varm bund hos efts, som tørrer ud.

Bsal (*Batrachochytrium salamandrivorans*) er en dødelig svamp, som især rammer salamandre, og *N. viridescens* har en høj risiko for at dø af den. Ved 6 og 14 °C bliver smittede dyr syge og dør, mens dyr ved 22 °C ikke bliver smittet, så den kølige vinter er netop den farligste tid. Karantæne er derfor vigtig: nye dyr holdes adskilt i flere uger og testes med en hudpodning, før de kommer sammen med andre salamandre, og før de får en kold vinter. Desinficér net og udstyr, og del ikke udstyr mellem akvarier.

Søg en dyrlæge med forstand på padder, hvis et dyr holder op med at æde, har hvide eller røde pletter på huden, svulmer op eller ligger i overfladen.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.